

OBSAH:

ČLÁNKY.

O. Martinovský: Jak pokročilo odlesňování Evropy	1, 32
O. Vodrážka: Jednoduché zařízení pro studium fluorescence. (Se 3 foto)	3
J. Uzel: Vývoj sebeurčování (50 thes) 7, 37	37
J. Kořenský: Uralské pohorí ve starších a nových výzkumech	29
A. Dittrich: Kamenný tanec — prehistorická hvězdárna	34
C. Purkyně: Solná pánev — Salt pan u Pretorie. (Se 7 obr.)	57
J. Gabriel: Léčení progresivní paralysy pomocí malarie	61
S. Prát: O některých případech soužití a endofytismu řas. (S 5 obr.)	63
A. Pilát: Olejová palma. (Se 6 foto)	81
F. Halla: O rodu solanum (lilek)	88
K. Schäferna: Zvláštnosti toalety korýšů. (S 3 vyobr.)	90
A. Bláha: Triumfy dnešní chemie	92
B. Souček: Poslední prvek	96
J. Obenberger: Prvá zahraniční expedice entomologického oddělení Národního musea v Praze. (S 5 foto)	98
A. Dittrich: Klam a sebeklam ve vědecké práci	125
A. Pilát: O některých cizopasných rostlinách tropických. (Se 3 foto)	126
J. Kinský: Geologické hodiny. (Se 4 foto)	131, 159
A. Dichtl: „Eury“ a „Steno“	149
J. Cabálek: O dávných dějinách Ameriky dovidáme se z „let“ stromů. (S 10 foto)	153
J. Kabelík: O zhoubných nádorech a jejich léčení	173
J. Baum: Obojživelná ryba. Periopthalmus koelrentheri Bl. (Se 4 foto)	177
J. Zofka: Obraz kladenské karbonské krajiny. (S obrázkem)	179
A. Pilát: Žlutá zimnice v Senégalu. (S 5 foto)	197
O. Štěpánek: O rybách živorodých	206
J. Musílek: O bouřnících. (S 3 obrázky)	207
O. Košťál: Sparmannia thunb. (S fotografií)	213
J. Wenig: Leif R. Natvig, konservátor musea v Oslo. (S podobiznou a 5 foto)	214

DROBNÉ ZPRÁVY.

Technika domácnosti. Str. 8. — Prvoci v lesní půdě. Str. 9. — Foto Streptococcus Wendlandii. Str. 10. — Lidoopi v Americe. Str. 11. — Omrofobické pohyby rostlin (Güttler). Str. 11. — Vliv třeskutých mrazů na některé rostliny v uplynulé zimě (Uzel). Str. 11. — Dvě zkušenosti z působení letošních krutých mrazů na stromy (Smotlacha). Str. 11. —

Číslování mouky (Bláha). Str. 12. — Těžba stříbra ve státní huti v Příbrami. Str. 12. — Export piva z Československa (B—ha). Str. 12. — Nový vitamínový přípravek (B—ha). Str. 12. — Ostrov bez mikrobů (R. J. V.). Str. 13. — Mikrografický film (R. J. V.). Str. 13. — Čápi a pud k stěhování (R. J. V.). Str. 13. — Symbiosa nálevníků s řasami. Str. 13. — Bakterie v lidovém názoru (Güttler). Str. 14. — Kyanovodík v rostlinách (Sk. Ch. A.). Str. 14. — Hmyz potravou (Sk. Ch. A.). Str. 14. — Rybářské rezervace. Str. 15. — Mléko (R. J. V.). Str. 15. — Hrob z doby Inků. Str. 15. — Kapalný vodík (Bláha). Str. 15. — Jednoduchá umělá láva (Mtk.). Str. 16. — Jedovaté plyny (R. J. V.). Str. 16. — Zemáky v Nizozemsku. Str. 16. — Patriarchové před potopou světa (Mtk.). Str. 16. — Zkameněliny (Mtk.). Str. 16. — Foto: Kostry koní v Kraslowky, zahynulých hladem při revoluci v Rusku. Str. 16. — Minuta lidského života na zemi (Matoušek). Str. 16. — Foto: Hřib měl na hlavice přirostlý jiný hřib. — Foto: Snímekblesku z katastrofální bouře dne 4. července 1929. — Foto: 2 obrázky. Následky katastrofální bouře dne 4. července 1929 v lesích u Přelouče. Str. 32. — Dobrodružství. Str. 40. — Obrovští kapři (R. J. V.). Str. 41. — Nová výroba alkoholu (R. J. V.). Str. 41. — Fenol (L. S. Ch.). Str. 42. — Rozpustný škrob (Bláha). Str. 42. — Koho bolí zuby, necht se těši (R. J. V.). Str. 43. — Jedovatost hordeninu (Sk. Ch. A.). Str. 43. — Rybářství (R. J. V.). Str. 43. — Deštníky z papíru (R. J. V.). Str. 43. — Nové dělení dějin (V onka). Str. 44. — Propasti zemské (R. J. V.). Str. 44. — Hlavní producenti kakaa (B—ha). Str. 44. — Ozon v atmosféře (Bláha). Str. 45. — Koprivová textilní vlákna (Bláha). Str. 45. — Ze starověké botaniky (Güttler). Str. 46. — Americká návštěva u Einsteina. Str. 67. — Výživa vodních živočichů. Str. 68. — Polarizované světlo. Str. 68. — Úkol iodu v organismu (R. J. V.). Str. 68. — Nervová činnost rostlin (Skcha). Str. 69. — Ochrana rostlin. Str. 69. — Chlorofyl a vitamíny (R. J. V.). Str. 69. — Lesy ve Spojených státech. Str. 69. — Nejstarší strom japonský. Str. 70. — Josef Dobrovský jako botanik (Güttler). Str. 70. — Soja. Str. 70. — Rychlost proudu krve. Str. 70. — Pohyb výtrusů. Str. 70. — Geotropické zakřívování kořenů. Str. 71. — Molekulární váha bílkovin. Str. 71. — Australopithecus. Str. 71. — Koroptve (K.). Str. 71. — Bažant (K.). Str. 71. — Sobí na Aljašce. Str. 71. — Africký slon dá se ochotit (R. J. V.). Str. 72. Výživa dělnických a středních stavů městských v Německu. Str. 72. — Výživa a nervová činnost. Str. 72. — Produkce tepla. Str. 73. — Výměna energie. Str. 73. — Spánek. Str. 73. — Město troglodytů (R. J. V.). Str. 73. — Blesk. Str. 73. — Mišenský porculán. Str. 73. — Pohyblivý přesyp. Str. 74. — Americká university. Str. 74. — Kouř ve městech.

Str. 74. — Rozsivková („infusoriová“) hlinka. Str. 74. — Vítězství lokomotivy. Str. 74. — Biblické zprávy. Str. 74. — Ledové jeskyně v Pyreneích. Str. 74. — Čekankový kořen. Str. 74. — Jak se šíří vlnění (R. J. V.). Str. 75. — Smrt Plinia staršího (R. M.). Str. 105. — Jalovost denivky. Str. 105. — Jak dlouho žije pyl. Str. 106. — Stereotropismus zvířat. Str. 106. — Václavka jako škůdce dubových lesů. Str. 106. — Chlorofyl. Str. 106. — Váha srdce různých živočichů (Sk.). Str. 106. — Prvky v lidském těle (Sk.). Str. 107. — Z lidského těla (Sk.). Str. 107. — Jakou koncentraci látek snesou mikroorganismy (Sk.). Str. 107. — Leporidi (Zofka, se 2 foto). Str. 107. — Salanganni hnízda. Str. 108. — Rybí larvy (R. M.). Str. 108. — Koljušky (R. M.). Str. 108. — Kohoutí peří u bažantích slepic (R. M.). Str. 108. — Statný sumec v Labi (Maršiček). Str. 109. — Přezimování plazů a obojživelníků. Str. 109. — Přezimující sysel (R. M.). Str. 109. — Vztah mateřského instinktu k ovarium (R. M.). Str. 109. — Stepní svišť a mor. Str. 109. — Mořské sasanky a ryby. Str. 109. — Velbloud (R. J. V.). Str. 109. — Jako urychlost vyvíjí ropucha (R. J. V.). Str. 110. — Zvířena Sařary (R. St.). Str. 110. — Zvláštní záliba ditěte v koni (Smotlacha). Str. 111. — Husy. Str. 111. — Železnice přes Saharu a nemoci (R. J. V.). Str. 112. — Finsko. Str. 112. — Mořský had. Str. 112. — Je možné porozumění s Martem? Str. 112. — Nejdelší mosty na světě (Želízko). Str. 113. — Nová vědecká výprava do střední Asie (Želízko). Str. 113. — Jedovatost fialových inkoustových tužek (J. Ch.). Str. 114. — Jak měřivali čas (R. J. V.). Str. 114. — Automobily a hygiena (Bláha). Str. 114. — Mlýnské kameny (Bláha). Str. 115. — Dům učenců v Berlíně. Str. 115. — Jak si počínali při moru (R. J. V.). Str. 115. — Papír z eucalyptového dřeva (R. J. V.). Str. 115. — Chevreul (R. J. V.). Str. 134. — Nedostatek slunečního světla (Güttler). Str. 135. — Postavení samičích šištic u smrku (Hilitzer). Str. 135. — Některé druhy hub sledujících pravidelně břízu (Fremr). Str. 136. — Nový druh pšenice (R. J. V.). Str. 137. — Stromovitá prodara v parku v Kráském Dvoře u Žatce (Maloch). Str. 137. — Jirovce — druhy rodu Aesulus (Maloch). Str. 138. — Vliv loňských silných mrazů na stromy (Smotlacha). Str. 138. — Proč ryby chňapaly po plišku (Seehák). Str. 139. — Počet známých živočichů (Schk.). Str. 139. — Známkování ryb (Seehák). Str. 139. — Vliv teploty vody na úbytek váhy přezimujících ryb (Seehák). Str. 140. — Jak psi loví (K.). Str. 140. — Stroč (K.). Str. 140. — Veronal a proponal (Sk. Ch. A.). Str. 141. — Vylučování vody z těla (Sk. Ch. A.). Str. 141. — Veramon (Sk. Ch. A.). Str. 141. — Serum proti otravě houbami (R. J. V.). Str. 141. — Zvláštní choroba z povolání (R. J. V.). Str. 141. — Napodobená smetana (R. J. V.). Str. 141. — Ženy jako hvězdáři (R. J. V.). Str. 142. — Acetylcelulosa (Bláha). Str. 142. — Náhražka nitroglycerinu (Bláha). Str. 142. — Lučební rozbor nejdůležitějších alkaloidů obsažených v opiu (Sk.). Str. 143. — Člověk (Sk.). Str. 143. — Poměr mezi délkou zaživací roury a přímou vzdáleností od ústního k řitnému otvoru (Sk.). Str. 143. — Jak rychle plovou ryby? (Sk.). Str. 143. — Nobelova cena (Sk.). Str. 143. — Nebezpečné rostliny (Güttler). Str. 143. — Škody od veverka (R. M.). Str. 144. — Laskavec

bílý, hojně zplanělý u Plzně (Maloch). Str. 162. — Stěpení ústrojných kyselin řasami (Sk.). Str. 163. — Jedlé katmanky (Fremr). Str. 163. — Foto: Trešně od Dobřenic... Str. 163. — O přirozeném křížení kukuřice (Halla). Str. 164. — Proč modraji zemáky (R. J. V.). Str. 165. — Ze starověké botaniky (Güttler). Str. 165. — Zajímavou mechanomorfosu u smrku (Hilitzer, foto). Str. 165. — Opět jeden vymírající pták (J. S. P.). Str. 166. — Melanism motýlů. Jak vznikají odrůdy? (R. J. V.). Str. 166. — Význačná ryba Bodamského jezera (R. J. V.). Str. 166. — Volavka šedá v Nizozemsku (R. J. V.). Str. 167. — Ryby jsou stenothermní (Seehák). Str. 167. — Největší doly na měď (Atom). Str. 167. — Kolik vody obsahují různé potraviny (Atom). Str. 167. — Vliv mrazů na stromy (Maršiček). Str. 167. — Lidská postava jako předmět výtvarného umění (R. V.). Str. 180. — Dikobraz (rjv.). Str. 182. — Nandi-beer (rjv.). Str. 182. — Bobr v Kanadě (rjv.). Str. 182. — Největší žijící jelen (rjv.). Str. 182. — Kravy a prohlíbeč (rjv.). Str. 182. — Rasy a tlak vzduchu (rjv.). Str. 182. — Cibule (rjv.). Str. 183. — Nejkrásnější orchidea (rjv.). Str. 183. — Hamamelis (Kouřil, 2 foto). Str. 184. — Bledule (Hudec, 2 foto). Str. 184. — Kozáky (Fremr). Str. 184. — Jedlé penízky (Fremr). Str. 186. — Jedlé šupinovky (Fremr). Str. 186. — Houby na modřinu (Fremr). Str. 187. — Houby na ořešáku (Fremr). Str. 187. — Momentka z výcházky do přírody (Kouřil). Str. 187. — Poslední zbytky báňské budovy stříbrných dolů na Horkách u Tábora (Hnízdo, foto). Str. 188. — Mírná zima. Str. 188. — Nejmenší obratlovec (Atom). Str. 189. — Pomník na paměť pozemkové reformy u Ždánic na Pardubicku (Maršiček, foto). Str. 223. — Modráni brambor. Str. 224. — O obrodných snahách v moderní chemii (Podroužek). Str. 224. — „Zázračná rostlina“ (Güttler, foto). Str. 225. — Význačné houby jedlin (Fremr). Str. 226. — Houby na topolu (Fremr). Str. 227. — Choroše na akátech (Fremr). Str. 227. — Jaký mraz snesou houby? (Pilát). Str. 228. — Hromadná otrava školních dětí čirůvkou plavohnědou (Pilát). Str. 229. — Nový obor pro roentgenologii. Str. 229. — Nové výzkumy o papouščí nemoci (rjv.). Str. 229. — Vlčí bob (rjv.). Str. 230. — Polarograf (B.). Str. 230. — Aktivní dusík (Podroužek). Str. 230. — Bezkofeiová káva (Bláha). Str. 231. — Nové použití Roentgenových paprsků (Bláha). Str. 231. — Antacedin (Bláha). Str. 232.

Z NAŠÍ PŘÍRODY

Řebčík kostkovaný (J. Nádvorník, 2 foto). Str. 18. — Ze života našich opeřenců (J. Ferulík). Str. 19. — Hvězdonožky (J. Roubal, se 3 obrázky). Str. 48. — Žába a mravenčí jed. (J. B.). Str. 49. — Orel a užovka (A. Polikán, 2 foto). Str. 50. — Nové přírůstky československé mušičí fauny (A. Wimmer, se 3 obrázky). Str. 51. — Ještě o vlivu letošních silných mrazů na stromy (F. Smotlacha). Str. 77. — Episoda sýkory koňadry (Kbc.). Str. 78. — Biologické zajímavosti kořenu některých rostlin liliovitých (J. O. Martinovský, s obrázky). Str. 116. — Z Podkarpatské Rusi (K. Hroch). Str. 118. — Travertinová lokalita v Cabraku (J. Babička). Str. 119. — Larvy pravých much jako ohrožovatelé lid-

ského zdraví (A. Wimmer, se 2 obrázky). Str. 144. — Letní vegetace spod Železných hor (K. Hroch). Str. 171. — O lumčíku žlutonohém (J. Kavánek). Str. 235.

Z PŘÍRODOVĚDECKÉ PRACOVNY.

Preparace nummulitů (Mtk.). Str. 22. — Foto: Účastníci fyziologického praktika ústavu pro fyziologii rostlin K. un. v letním semestru 1929. — Jedno- dvou- a třilampový přijímač (Pořízka, s 6 obrázky). Str. 22, 53.

ROZHLEDY.

A. Dittrich: Padají meteority do stálic. Str. 21. — J. Špaček: Vznik petroleje. Str. 21. — A. F. Novák: Přírodovědecké nepravdy. Str. 75. — J. V. Želízko: Osud polární země Františka Josefa. Str. 120. — B. Souček: Poznámka k Einsteinově teorii relativity. Str. 168. — A. Wimmer: Kterak se přizpůsobilo ústní ústrojí larev hmyzu dvojkřídlého poměrům životním. Str. 232.

ASTRONOMICKÉ ROZHLEDY.

Astronomická zpráva na říjen—prosinec 1929 (Dittrich). Str. 20. — Vápník v mezihvězdném prostoru? (Ditt.). Str. 47. — 27 Canis majoris (Ditt.). Str. 47. — Druhý trabant Siria (Ditt.). Str. 48. — Astronomická zpráva na leden—březen 1930 (Dittrich). Str. 116. — Astronomická zpráva na duben, květen a červen 1930 (Dittrich). Str. 168. — Egyptský astronomický strop z roku 1500 před Kristem (Dittrich). Str. 169. — Z počátku české meteorologie (Hrudička). Str. 189. — Astronomická zpráva na červenec, srpen, září 1930 (Dittrich). Str. 235.

Z NAŠICH ŠKOL.

Poznámky k Balvínovým meteorologickým tabulkám (K. Hroch, s diagramem). Str. 24.

— Chemismus hub (R. G. v Boskovicích). Str. 26. — Zajímavosti o petroleji (R. G. v Boskovicích). Str. 79. — Nový typ zkoušek z přírodopisu (O. Matoušek). Str. 120. — Vyučování v přírodě (O. Pletka). Str. 146. — Komár jako nositel infekce (G. R. v Boskovicích). Str. 147. — Z přírodovědeckých hodin (O. Pletka). Str. 191. — Proč nevyhovují osnovy přírodopisu na středních školách vydané r. 1921, kterými byly staré osnovy změněny, upraveny a doplněny republikánskými úřady školními? (J. Kouřil). Str. 192. — Přírodopisné hodiny, řízené žáky (K. Hroch).

O KNIHÁCH.

Zprávy o nové literatuře. Str. 27, 54, 80, 122, 148, 172, 194, 237.

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

Významné jubileum českého entomologa (Obenberger, foto). Str. 27. — Alois Svoboda. Str. 28. — Charles Depéret. Str. 28. — Vynálezce plynových punčošek. Str. 56. — Přírodovědecký Sbor Národního Musea (Procházka). Str. 124. — Biologický kurs. Str. 124. — Přírodovědecký Sbor Národního Musea v Praze (Procházka). Str. 148.

HOVORNA.

Str. 28, 240.

LISTÁRNA A REDAKCE.

Str. 28.

OPRAVA.

Str. 124, 196, 240.